

FELICISME I INFELICISME

Al llarg de la meua vida, entendre per què hi havia tantes persones que no eren felices ha estat un dels reptes que més maldecaps m'ha portat. Anys enrere, la solució a aquesta incògnita em semblava fascinant i incompreensible, però amb el temps he acabat entenent que la resposta era molt més senzilla del que mai hauria imaginat: perquè no són lliures.

És per això que, de la mateixa manera que en el primer llibre vaig parlar del felicisme, intentant explicar racionalment com i per què sóc feliç, aquesta vegada m'agradaria aprofundir precisament en el contrari: la infelicitat. Si ho volem dir així, voldria parlar de «l'infelicisme», que, sorprenentment, es troba present en moltes de les vides del nostre voltant sense motiu aparent.

He dit que la raó per què moltes persones no són felices és que no són lliures. Parlo de persones que no tenen cap gran motiu per ser infelices (i realment, què es una gran raó per ser infeliç? Anar en cadira de rodes?), però ho són, i la raó és que la llibertat és un element fonamental, imprescindible, de la felicitat.

D'entrada, qualsevol pensaria que, avui dia, la llibertat ja no hauria de ser un problema. En el nostre entorn fa segles que es va abolir l'esclavitud, així que, si cadascú és lliure de fer el que vol, on és el problema?

El problema és que, tal com jo l'entenc, la llibertat no és la capacitat de perseguir els nostres objectius, sinó de triar per nosaltres mateixos *quins són* aquests objectius. En altres paraules, el que importa no és si sóc o no sóc capaç d'escalar una determinada muntanya: el que em fa lliure és que jo, des de la meva pròpia voluntat, decideixo que *vull* escalar-la. I es precisament per això que, en realitat, la majoria d'obstacles a la nostra llibertat no tenen res a veure amb el poder, les lleis o les presons, sinó amb nosaltres mateixos.

Perquè m'entengueu, us voldria fer una pregunta: quan va ser l'última vegada que us vaig preguntar amb sinceritat què era el que realment teníeu ganes de fer l'endemà, sense deixar que la por descartés cap de les in comptables possibilitats que el món ens ofereix, i sense que la inquietant llibertat que aquesta pregunta us oferia us acabés portant a pensar en alguna altra cosa menys pertorbadora?

Demà podríeu volar a l'Antàrtida. Podríeu saltar en paracaigudes. Podríeu batre el rècord Guinness del petó més llarg del món (prop d'un dia, no n'hi ha per tant). Podríeu deixar la vostra feina i la vostra família per convertir-vos en monjos budistes. Però, en canvi, el més probable és que us lleueu al matí, aneu a treballar, mireu la tele a la tarda i us n'aneu a dormir al mateix llit de sempre quan arribi la nit. D'acord, és molt possible que això (i tot el que comporta en termes d'estabilitat, comoditat, seguretat, etc.) sigui, genuïnament, el que més feliços us fa al món. Però sense superar la por al que desconeixeu, sense enfrontar-vos a l'absoluta i desbordant llibertat que en realitat tots tenim a les mans, com ho podeu arribar a saber del cert?

En aquest moment, hi ha persones que em contesten «No, si jo tinc perfectament clar el que vull. Vull guanyar la loteria, o anar a la Lluna, o viure sense treballar la resta dels meus dies, però per molt que ho vulgui, no ho puc tenir». I, de nou, la resposta és la mateixa: la llibertat no és la capacitat de fer tot allò que volem (això seria, en tot cas, l'omnipotència), sinó de *triar* tot allò que volem. Això significa que puc triar comprar un, cent o dos-cents bitllets de loteria, puc estudiar enginyeria aerodinàmica amb la intenció de convertir-me en astronauta i anar a la Lluna, o puc deixar la meva feina demà mateix... amb tot el que aquestes decisions impliquen. En qualsevol cas, el món, la vida o els que ens envolten mai no seran l'autèntic obstacle a la nostra llibertat (de fet, en el fons són la *font* de la nostra llibertat, ja que són els que fan possible que *hi hagi* eleccions per triar). Naturalment que hi ha mil factors al món que influencien o intenten influenciar les nostres decisions, però, al final de tot, l'únic obstacle real a la nostra llibertat som nosaltres mateixos, les nostres pors, i totes les altres il·lusions que fan que, quan ens preguntem què és el que volem fer demà, el 99,9% de les possibilitats que tenim al davant quedin descartades sense haver estat ni tan sols tingudes en compte.

Amb tot això no intento dir, en absolut, que tots haiguem de marxar demà mateix a recórrer el món en bicicleta. Per a la immensa majoria de les persones, la comoditat, l'estabilitat, la felicitat d'aquells que depenen d'ells, i molts altres beneficis de la seva vida actual sens dubte justificaran la decisió de llevar-se demà al matí i anar a treballar. Però si no ho trien des d'una llibertat plena i conscient, sense que la seva autèntica elecció sigui descar-

tada per la por al que no coneixen encara, no tindrà res d'estrany que tard o d'hora acabi fent acte de presència l'infelicisme de què parlava al principi d'aquest text. El risc, les aventures i les maneres alternatives de viure no són un element essencial de la felicitat; la llibertat, sí.

Evidentment, no és fàcil destruir els obstacles que nosaltres mateixos hem posat a la nostra llibertat. És probable que al llarg de la nostra vida haguem rebut milers d'influències que ens han intentat convèncer que certes coses són impossibles (com, per exemple, viatjar pel món sol, sense diners i en cadira de rodes?), que les coses funcionen d'una certa manera, que això o allò és massa perillós per ser considerat, que no sempre podem triar allò que volem, i que hi ha infinites decisions que no hem de prendre perquè tard o d'hora les lamentarem.

Però el que ens fa lliures és, precisament, el fet que som capaços de combatre totes aquestes influències. El fet que, si realment ho volem, podem lluitar per descobrir quina és la nostra autèntica voluntat, allò que realment desitgem. I quan aconseguim crear els nostres propis desitjos, quan aconseguim ser nosaltres mateixos, i ningú altre, els que elegim el nostre futur... és aleshores quan som realment, veritablement, lliures.

I encara que sempre hi haurà qui ens digui que la vida està plena de decisions que no hem de prendre mai, jo diria que l'única decisió que val la pena lamentar és la de no atrevir-nos a ser prou lliures per descobrir allò que realment volem fer amb la resta de la nostra vida, començant per demà mateix. Per avui, per *ara* mateix. De fet, esteu segurs que voleu estar llegint aquestes línies?

Sigui quina sigui la resposta, sigui quin sigui el camí que la nostra llibertat ens porti a recórrer, hi ha una cosa que és clara: serà un camí feliç. I al cap i a la fi, això és l'únic que compta.